

Spindelfynd från Umetrakten med en komprimerad lista över Sveriges spindlar

LARS JONSSON & JOHANNES BERGSTEN

Inledning

Norrlands Entomologiska Förening anordnade helgen den 10-11 september 2005 en spindelkurs som attraherade 11 nyfikna och förväntansfulla deltagare. Ett inledningsföredrag kittlade åhörarnas trumhinnor, som bland annat fick sig vibrerat att för människan lätt giftiga spindlar som luffarspindeln (*Tegenaria agrestis*) och gifttaggspindeln (*Cheiracanthium punctorium*) börjat etablera sig i landet, luffarspindeln i Malmö och Ystad, gifttaggspindeln återupptäckt på Öland.

Därpå följde en exkursion som varade resten av dagen pga att ingen ville bege sig in i labsalen då vädret var alltför underbart. Dessutom tyckte nog de flesta att det var nog så lärorikt att studera spindlarna i fält där både habitat och nätarkitektur kunde ses. Exkursionen gick till Kont vid kusten sydost om Umeå, och habitaterna som undersöktes var strandängar, sten/grusstränder, lavbeksklädda klipphällar samt gran- och tallskog.

På strandängarna spelade både guldgräs-hoppan (*Chrysochraon dispar*) och cikada-vårtbitaren (*Metrioptera roeseli*), två västerbottniska kustjuveler (se Ivarsson, 1995, 1998). Här gjordes fynd av guldbehårade plattbuksspindlar (*Callilepis nocturna*), gulbruna säckspindlar under albark (*Clubiona subsultans*), vitprickiga klotsspindlar under sten (*Crustulina guttata*), kardarspindlar i med fin silkestråd hopknystade starrtoppar och tallskott

(*Dictyna arundinacea*), gråsvarta vargspindlar jagades på lågor och stubbar (*Acantholycosa lignaria*), den stora mattvävarspindeln *Linyphia triangularis* var vanlig i träd och buskar, och mycket, mycket mer. Intressant var att se hur den söderut mycket vanliga *L. triangularis* i Umeå med omgivningar bara finns på särskilda ställen som låg nära vatten som höjer temperaturen nattetid.

Andra dagen var bestämningsarbetet på lab intensivt fram till lunch då en exkursion gjordes till Baggböle, uppströms Umeälven. Strandvegetation, lövsly, björk, hägg och stenskravel karakteriserar området som också hyser en mångfald av exotiska trädslag i "Arboretum Norr". Här fångades de vanliga lockespindlarna *Mitopus morio* och *Oligolophus tridens*, stamspindeln (med en utstickande "planka" på honans epigyn) *Drapetisca socialis* m fl. Det riktiga klippet kom dock alldeles i slutet då ett bergrum besöktes där stora fettspindlar (*Steatoda bipunctata*) huserade tillsammans med grottspindlar (*Nesticus cellulanus*), men mer om detta nedan.

Artlista

Följande lokaler besöktes: (1) Kont, 10.IX; (2) Baggböle, 11.IX; (3) Umeå, Ön, 10.IX.; (4) Umeå, universitetsområdet, 9-11.IX.; (5) Yttertavle, Tavlefjärden, 11.IX. Fynd som är de nordligaste kända i Sverige är markerade med *. Nya landskapsfynd är markerade med #.

OPILIONES - lockespindlar**Nemastomatidae** - palplockespindlar*Nemastoma lugubre* (Müller, 1776): 2**Phalangiidae** - sadellockespindlar#**Phalangium opilio* Linnaeus, 1758: 4*Oligolophus tridens* (C.L. Koch, 1836): 1, 2*Mitopus morio* (Fabricius, 1779): 1, 2#**Opilio parietinus* (De Geer, 1778): 3**ARANEAE** - spindlar**Nesticidae** - grottspindlar#**Nesticus cellulanus* (Clerck, 1758): 2**Theridiidae** - klotspindlar*Crustulina guttata* (Wider, 1834): 1*Steatoda bipunctata* (Linnaeus, 1758): 1-4#*Theridion pictum* (Walckenaer, 1802): 1*Theridion varians* Hahn, 1831: 1#**Theridion sisyphium* (Clerck, 1758): 1, 2**Linyphiidae** - mattvävar- & dvärgspindlar*Bathypantes gracilis* (Blackwall, 1841): 2#*Bathypantes nigrinus* (Westring, 1851): 2#*Bathypantes setiger* F.O. P.-Cambridge, 1894: 1, 5#*Bolyphantes alticeps* (Sundevall, 1832): 1, 2#*Drapetisca socialis* (Sundevall, 1832): 1, 2*Erigone atra* Blackwall, 1833: 1, 2#*Gnathonarium dentatum* (Wider, 1834): 1#*Gongylidium rufipes* (Sundevall, 1829): 2#*Helophora insignis* (Blackwall, 1841): 1, 2#*Kaestneria dorsalis* (Wider, 1834): 2#*Kaestneria pullata* (O. P.-Cambridge, 1863): 1*Linyphia triangularis* (Clerck, 1758): 1, 2*Microlinyphia pusilla* (Sundevall, 1830): 1#*Microlinyphia impigra* (F.O.P. Cambridge, 1871): 5#*Nerienne clatrata* (Sundevall, 1829): 1*Nerienne montana* (Clerck, 1758): 1-4#*Nerienne peltata* (Wider, 1834): 1#*Minyriolus pusillus* (Wider, 1834): 1*Pocadicnemis pumila* (Blackwall, 1841): 1#**Tapinoba longidens* (Wider, 1834): 2#*Tenuiphantes mingei* (Kulczynski, 1887): 1**Tetragnathidae** - käkspindlar#*Metellina segmentata* (Clerck, 1757): 1*Pachygnatha clercki* Sundevall, 1823: 1, 5*Tetragnatha dearmata* Thorell, 1873: 1, 5*Tetragnatha extensa* (Linnaeus, 1758): 1, 5#**Tetragnatha nigrita* Lendl, 1886: 1**Araneidae** - hjulspindlar#*Araneus alsine* (Walckenaer, 1802): 1*Araneus diadematus* Clerck, 1758: 1*Larinioides cornutus* (Clerck, 1758): 1**Lycosidae** - vargspindlar*Acantholycosa lignaria* (Clerck, 1758): 1*Pardosa agricola* (Thorell, 1856): 1*Pardosa amentata* (Clerck, 1758): 1, 2*Pardosa lugubris* (Walckenaer, 1802): 1, 2*Pardosa sphagnicola* (Dahl, 1908): 1, 2*Pirata piraticus* (Clerck, 1758): 1, 5*Trochosa terricola* Thorell, 1856: 1*Xerolycosa miniata* (C.L. Koch, 1834): 1**Pisauridae** - vårdnätsspindlar*Dolomedes fimbriatus* (Clerck, 1758): 1, 2**Cybaeidae** - med vattenspindeln*Argyroneta aquatica* (Clerck, 1758): 5**Hahniidae** - enradspindlar*Cryphoeca silvicola* (C.L. Koch, 1834): 1**Dictynidae** - kardarspindlar*Dictyna arundinacea* (Linnaeus, 1758): 1**Clubionidae** - säckspindlar#**Clubiona lutescens* Westring, 1851: 3*Clubiona subsultans* Thorell, 1875: 1*Clubiona stagnatilis* Kulczynski, 1897: 1, 5**Gnaphosidae** - plattbukspindlar#**Callilepis nocturna* (Linnaeus, 1758): 1**Zoridae** - taggfotspindlar#*Zora spinimana* (Sundevall, 1833): 1**Philodromidae** - snabbblöparspindlar*Philodromus cespitum* (Walckenaer, 1802): 1#**Philodromus collinus* C. L. Koch, 1835: 1**Thomisidae** - krabbspindlar*Xysticus cristatus* (Clerck, 1758): 2, 4**Salticidae** - hoppspindlar*Aelurillus v-insignatus* (Clerck, 1758): 1, 2#*Heliophanus dubius* C.L. Koch, 1835: 1*Neon reticulatus* (Blackwall, 1853): 1*Salticus cingulatus* (Panzer, 1797): 1#**Sitticus caricis* (Westring, 1861): 5*Sitticus terebratus* (Clerck, 1758): 3#*Sitticus zimmermanni* (Simon, 1877): 1**Kommentarer**

Grottspindeln, *Nesticus cellulanus* (Fig. 1), ensam i familjen Nesticidae i norra Europa, är ny för Norrland och tidigare bara känd

upp till Uppland (Almquist 2005). Fyndet gjordes vid ett besök av konstverket ”811” av Fredrik Wretman, uppfört i en gammal turbinsump i det gamla kraftverket nedanför Baggböle herrgård (63° 50,4 N, 20° 06,9 E). Adult hane och hona hittades i taket innanför dörren till turbinrummet. Arten trivs på fuktiga mörka ställen som källare, grottor, kulvertar m m och bygger ett tredimensionellt fångsnät.

Fyndplatsens karaktär kan beskrivas av konstnärens egna ord: ”Där i en övergiven turbinsump där det för länge sedan producerades elektrisk energi, speglar sig numera en mediterande konstnär i den svarta vattenytan. Skenet från strålkastare reflekteras i lätta kursningar, som blir till ett vågspel mot salens sargade väggar bakom den orange glödande figuren. Det fasta förflyktigas, botten tycks försvinna och beredskapen osäkras. Utifrån hörs de överblivna vattenmassorna från kraftverksdammen en bit uppströms på väg mot havet.”

Av den ganska småvuxna mattvävarspindeln *Tapinoba longidens* påträffades en hona på mossbelupen sten i ett stenskravel ett hundratal meter uppströms fyndplatsen för grottspindeln. Endast rapporterad från Skåne, Göteborgstrakten och Uppland förut. Dock tidigare funnen av LJ även i Östergötland, på Öland och Gotland.

Den på unga tallar och liknande strukturer vanliga klotspindeln *Theridion sisyphium* visade sig vara vanlig i Kont och påträffades även i Baggböle. Detta är den hittills nordligaste fyndlokalen i Sverige (jmf Almquist 2005), men den finns troligen även längre norrut då den i Finland är funnen norrut till 65°N (Palmgren 1974).

Mattvävarspindeln *Drapetisca socialis* med det plankliknande epigynutskottet

kallas på svenska stamspindeln och är mycket vanlig på trädstammar på hösten i södra Sverige. Så verkar det vara även i Norrlands kustområden.

En hona av en säckspindel som synes vara *Clubiona lutescens* påträffades i en soptunna på Ön i Umeå. Dess epigyn (honliga könsplatta) skiljer sig något från typiska *C. lutescens* från södra Sverige, men bör tillhöra samma art. *C. lutescens* är tidigare funnen nordligast i Dalarna (Tullgren 1944).

Anders Nilsson fann på en klipphäll den vackra plattbukspindeln *Callilepis nocturna*. Även denna är tidigare nordligast känd från Dalarna (Tullgren 1944). Han fann också den lilla hoppsspindeln *Sitticus caricis* i ett kärr i Kont. Den är vanlig bland brunmossor i öppna kärr. Nordligast förut funnen i Jämtland.

De två lockespindlarna hornlocke, *Phalangium opilio* och stadslocke, *Opilio parietinus* var tidigare nordligast kända från Medelpad respektive Gästrikland (Jonsson in prep.). Båda påträffades här synantropt, hornlocke på en vägg på universitetsområdet och stadslocke på husvägg på Ön. Intressanta fynd som nog visar att dessa är

Figur 1. Grottspindeln, *Nesticus cellulanus*, från Baggböle, Umeå, Västerbotten, 11.IX.2005, leg. J. Bergsten. Hane till vänster, hona till höger. Foto: J. Bergsten.

på spridning norrut. Möjligen är även grottspindeln och några av de övriga ovan nämnda på spridning, dock är Norrlands kustland fortfarande dåligt känt vad gäller många smådjursgrupper inklusive spindlarna.

Komprimerad lista över Sveriges spindlar

Alla 32 familjer och alla släkten är medtagna i listan, som totalt omfattar 713 arter. För familjer med 7 eller färre arter är alla utskrivna. För familjer med mer än sju arter är artnamn utskrivna som är ensamma i eget släkte, medans för släkten med mer än en art anges bara hur många arter i släktet som förekommer i Sverige samt den sammanlagda utbredningen. Utbredningen anger endast nordligaste och sydligaste provinsen. Utbredningsuppgifter tagna från Almquist (2005) och Jonsson (2000), med kompletteringar av nordgränsen från inventeringar i Västerbotten här och i Bergsten m fl (2003, 2005).

Atypidae - tapetserspindlar (1) *Atypus affinis* (SK)

Pholcidae - dallerspindlar (2) *Pholcus phalangoides* (SK-UP), *Psilochorus simoni* (SK)

Segestriidae - sexögonspindlar (2) *Segestria bavarica* (SK-BO), *S. senoculata* (SK-ÅN)

Dysderidae - ringögonspindlar (1) *Harpactea hombergi* (SK-BO)

Mimetidae - kaparespindlar (2) *Ero cambridgei* (SK-UP), *E. furcata* (SK-LU)

Eresidae - sammetsspindlar (1) *Eresus sandalatus* (SK)

Uloboridae - krusnätspinlar (2) *Hyptiotes paradoxus* (SK-UP), *Uloborus plumipes* (SK-VB)

Nesticidae - grottspindlar (1) *Nesticus cellulanus* (SK-VB)

Theridiidae - klotspindlar (54) *Achaeearanea* (5, SK-TO), *Anelosimus vittatus* (SK-UP), *Crustulina* (2, SK-NB), *Dipoena* (5, SK-DR), *Enoplognatha* (5, SK-ME), *Episinus* (2, SK-DR), *Euryopsis* (2, SK-NB), *Lasaeola tristis* (SK-NB),

Neottiura bimaculata (SK-VB), *Paidiscura pallens* (SK-UP), *Pholcomma gibbum* (SK-UP), *Robertus* (7, SK-TO), *Rugathodes* (2, SK-TO), *Simitidion simile* (SK-UP), *Steatoda* (5, SK-TO), *Theonoe minutissima* (SK-NB), *Theridion* (11, SK-TO), *Thymoites bellissimus* (ME-TO)

Theridiosomatidae - strålspindlar (1) *Theridiosoma gemmosum* (SK-UP)

Linyphiidae - mattvävar- och dvärgspindlar (295) *Abacoproeces saltuum* (BL-TO), *Abiskoa abiskoensis*, (LU-TO), *Acartauchenius scurrilis* (GO), *Agyneta* (16, SK-TO), *Agnyphantes expunctus* (HR-TO), *Allomengea* (2, SK-TO), *Anguliphantes angulipalpis* (SK-LU), *Aphileta misera* (SK-DR), *Araeoncus* (2, SK-LU), *Asthenargus paganus* (SK-VB), *Baryphyma* (4, SÖ-TO), *Bathyphantes* (7, SK-TO), *Bolyphantes* (4, SK-TO), *Carorita* (2, SÖ-TO), *Centromerita* (2, Sk-Lpm), *Centromerus* (10, SK-TO), *Ceratinella* (4, SK-TO), *Cnephalocotes obscurus* (SK-TO), *Collinsia* (3, JÄ-TO), *Decipiphantes decipiens* (NB-TO), *Dicymbium* (2, SK-Lpm), *Diplocentria* (2, SK-TO), *Diplocephalus* (5, SK-TO), *Diplostyla concolor* (SK-LU), *Dismodicus* (2, SK-TO), *Donacochara speciosa* (Sk-UP), *Drapetisca socialis* (SK-LY), *Drepanotylus* (2, SK-TO), *Entelecara* (6, SK-TO), *Erigone* (9, SK-TO), *Erigonella* (2, SK-TO), *Erigonoplus globipes* (ÖL-GO), *Estrandia grandaeva* (LY-LU), *Evansia merens* (HR-VB), *Flagelliphantes bergstromi* (PI-TO), *Floronia bucculenta* (SK-VB), *Glyphesis cottonae* (SK-LU), *Gnathonarium dentatum* (SK-LU), *Gonatium* (3, SK-TO), *Gongylidiellum* (2, SK-LU), *Gongylidium rufipes* (SK-TO), *Halorates reprobus* (SK), *Helophora insignis* (SK-LU), *Hilaira* (4, HR-TO), *Horcotes strandi* (TO), *Hybauchenidium ferrumequinum* (LU-TO), *Hylyphantes graminicola* (SK-UP), *Hypomma* (3, SK-TO), *Hypselistes* (2, SK-TO), *Improphantes* (3, SK-TO), *Incestophantes* (2, BL-LU), *Islandiana falsifica* (VB-TO), *Jacksonella falconeri* (ÖL-UP), *Kaestneria* (2, SK-TO), *Labulla thoracica* (SK-UP), *Lasiargus hirsutus* (SK), *Lepthyphantes* (3, SK-TO), *Leptorhoptrum robustum* (SK-TO), *Leptothrix hardyi* (SK), *Lessertia denticheles* (SK-UP), *Linyphia* (3, SK-VB), *Lophomma punctatum* (SK-NB), *Macrargus* (4, SK-TO), *Maro* (4, SK-

TO), *Maso sundevalli* (SK-TO), *Mecynargus* (5, HR-TO), *Megalephyphantes nebulosus* (SK-JÄ), *Metopobactrus prominulus* (SK-TO), *Micrargus* (3, SK-TO), *Microctenonyx subitaneus* (SK-UP), *Microlynphia* (2, SK-TO), *Microneta viaria* (SK-TO), *Minicia marginella* (SK-TO), *Minyriolus pusillus* (SK-LU), *Mioxena blanda* (SK), *Moebelia penicillata* (SK-LU), *Monocephalus castaneipes* (SK-ÖL), *Mughiphantes* (3, VB-TO), *Neriene* (5, SK-TO), *Notioscopus sarcinatus* (SK-TO), *Oedothorax* (5, SK-TO), *Oreoneta* (2, JÄ-LU), *Oreonetides vaginatus* (ME-TO), *Oryphanes* (2, SK-TO), *Ostearius melanopygius* (SK-UP), *Palliduphantes* (4, SK-TO), *Panamomops mengei* (VB-LY), *Pelecopsis* (5, SK-TO), *Peponocranium ludicrum* (SK-BO), *Pityohyphantes phrygianus* (SK-LU), *Pocadicnemis* (2, SK-LU), *Poeciloneta variegata* (SK-TO), *Porrhomma* (8, SK-TO), *Saaristoa abnormis* (SK-HS), *Saloca diceros* (SK), *Satilatlas britteni* (ÖL), *Savignia* (2, SK-TO), *Scandichrestus tenuis* (VB-TO), *Scotinotylus* (3, UP-TO), *Semljicola* (6, ÖG-TO), *Silometopus* (4, SK-TO), *Sintula corniger* (UP-LY), *Sisicus apertus* (UP-TO), *Stemonyphantes lineatus* (SK-UP), *Styloctetor stativa* (SK-NB), *Tallusia experta* (SK-TO), *Tapinocyba* (4, SK-TO), *Tapinocyboides pygmaeus* (SK-TO), *Tapinopa longidens* (SK-VB), *Taranucus setosus* (SK-UP), *Tenuiphantes* (8, SK-TO), *Thyreosthenius* (2, SK-TO), *Tibioploides arcuatus* (DR-VB), *Tibioplus diversus* (VB), *Tiso* (2, SK-TO), *Tmeticus affinis* (SK-TO), *Trematocephalus cristatus* (SK-BL), *Trichoncus hackmanni* (SK-UP), *Trichopterna* (2, SK-VB), *Troxochrota scabra* (SM-UP), *Troxochrus* (2, SK-NB), *Typhochrestus digitatus* (SK-UP), *Wabasso replicatus* (VB-TO), *Walckenaeria* (21, SK-TO), *Zornella cultrigera* (UP-TO)

Tetragnathidae - käkspindlar (15) *Meta menardi* (SK-DR), *Metellina* (3, SK-PI), *Pachygnatha* (3, SK-NB), *Tetragnatha* (8, SK-TO)

Araneidae - hjulspindlar (41) *Aculepeira* (2, SK-TO), *Agalenatea redii* (SK-VG), *Araneus* (9, SK-TO), *Araniella* (6, SK-TO), *Argiope bruennichi* (SK-SÖ), *Cercidia prominens* (SK-TO), *Cyclosa conica* (SK-LU), *Gibbaranea* (3, SK-ÅS), *Hypsosinga* (4, SK-TO), *Larinioides* (3, SK-TO), *Mangora acalypha* (SK-ÖG), *Neoscona adianta*

(SK-BO), *Nuctenea* (2, SK-TO), *Singa* (2, SK-DR), *Zilla diodia* (SK), *Zygiella* (3, SK-TO)

Lycosidae - vargspindlar (60) *Acantholycosa* (2, SK-TO), *Alopecosa* (11, SK-TO), *Arctosa* (7, SK-TO), *Aulonia albimana* (SM-VR), *Hygrolycosa rubrofasciata* (SK-VB), *Pardosa* (27, SK-TO), *Pirata* (6, SK-TO), *Trochosa* (3, SK-NB), *Xerolycosa* (2, SK-TO)

Pisauridae - vårdnätsspindlar (3) *Dolomedes fimbriatus* (SK-TO), *D. plantarius* (SK-JÄ), *Pisaura mirabilis* (SK-HS)

Oxyopidae - lospindlar (1) *Oxyopes ramosus* (BL-LY)

Agelenidae - trattsppindlar (6) *Agelena labyrinthica* (SK-UP), *Tegenaria agrestis* (SK), *T. atrica* (SK-VB), *T. domestica* (SK-UP), *T. ferruginea* (SK-UP), *Textrix denticulata* (SK-UP)

Cybaeidae - med vattenspindel (1) *Argyroneta aquatica* (SK-TO)

Hahniidae - enradspindlar (7) *Antistea elegans* (SK-TO), *Cryphoeca silvicola* (SK-TO), *Hahnia helveola* (SK-UP), *H. montana* (GO), *H. nava* (SK-TO), *H. ononidium* (SK-TO), *H. pusilla* (SK-TO)

Dictynidae - kardarspindlar (18) *Archaeodictyna* (2, ÖL-TO), *Arctella lapponica* (TO), *Argenna* (2, SK-UP) *Brommella falcigera* (SK-UP), *Cicurina cicur* (ÖG-UP), *Dictyna* (7, SK-TO), *Emblyna annulipes* (NÄ-TO), *Hackmania prominula* (TO), *Lathys* (2, SK-UP), *Mastigusa arietina* (SK-UP)

Amaurobiidae - mörkrumspindlar (5) *Amaurobius fenestralis* (SK-HS), *A. ferox* (SK-VG), *A. similis* (SK-GO), *Arctobius agelenoides* (LU), *Coelotes atropos* (SK-VR)

Titanoecidae - stenspindlar (2) *Titanoeca nivalis* (LU-TO), *T. psammophila* (ÖL-SÖ)

Miturgidae - taggspindlar (7) *Cheiracanthium campestre* (SK-GO), *C. elegans* (SK), *C. erraticum* (SK-VR), *C. oncognathum* (SK-VR), *C. pennyi* (SK), *C. punctorium* (ÖL), *C. virescens* (SK-HS)

Anyphaenidae - spökspindlar (1) *Anyphaena accentuata* (SK-DR)

Liocranidae - marksäckspindlar (13) *Agraecina striata* (ÖL-ÖG), *Agroeca* (5, SK-LU), *Apostenus fuscus* (SK-UP), *Liocranum rupicola* (SK-VR), *Phrurolithus* (2, SK-VR), *Scotina* (3, SK-VR)

Clubionidae - säckspindlar (21) *Clubiona* (21, SK-TO)

Gnaphosidae - plattbukspindlar (50) *Callilepis nocturna* (SK-LU), *Drassodes* (3, SK-Lpm), *Drassyllus* (4, SK-UP), *Echemus angustifrons* (SK-BO), *Gnaphosa* (10, SK-TO), *Haplodrassus* (7, SK-TO), *Phaeoedus braccatus* (SK-UP), *Poecilochroa variana* (BL-UP), *Scotophaeus* (3, SK-UP), *Trachyzelotes pedestris* (SK-GO), *Zelotes* (8, SK-TO), *Micaria* (10, SK-TO),

Zoridae - taggfotsspindlar (5) *Zora armillata* (ÖL-UP), *Z. nemoralis* (SK-TO), *Z. n. palmgreni* (UP-TO), *Z. parallela* (SM-UP), *Z. silvestris* (SK-DR), *Z. spinimana* (SK-NB)

Sparassidae - jättekrabbspindlar (1) *Micrommata virescens* (SK-Lpm)

Philodromidae - snabblöparspindlar (19) *Philodromus* (12, SK-TO), *Thanatus* (5, SK-TO), *Tibellus* (2, SK-TO)

Thomisidae - krabbspindlar (29) *Coriarachne depressa* (SK-LU), *Diaea dorsata* (SK-UP), *Misumena vatia* (SK-TO), *Ozyptila* (9, SK-TO), *Pistius truncatus* (BL-GO), *Thomisus onustus* (GO), *Xysticus* (15, SK-TO)

Salticidae - hoppspindlar (46) *Aelurillus v-insignitus* (SK-LY), *Ballus chalybeius* (SK-UP), *Dendryphantes* (2, SK-NB), *Euophrys frontalis* (SK-UP), *Evarcha* (3, SK-TO), *Heliophanus* (6, SK-LU), *Marpissa* (2, SK-UP), *Myrmarachne formicaria* (SK-UP), *Neon* (4, SK-LU), *Pellenes* (2, SK-TO), *Phlegra fasciata* (SK-UP), *Pseudeuophrys erratica* (SK-Lpm), *Pseudicius encarpatus* (SK-UP), *Salticus* (3, SK-TO), *Sibianor larae* (SK-LU), *Sitticus* (9, SK-TO), *Synageles* (2, SK-VB), *Talavera* (5, SK-LU).

Tack till alla deltagare på kursen.

Citerad litteratur

Almquist, S. 2005: Swedish Araneae, part 1 – families Atypidae to Hahniidae (Linyphiidae excluded). *Insect Systematics and Evolution Supplement* 62: 1-284.

Bergsten, J., Ekerholm, P., Gabrielsson, F., Hellqvist, S., Pettersson, R.P., Werner, T., Ström, L., Chauvet, S. & Dalecky, A. 2005: Insekter, spindlar och landsnäckor från Bjuröklubbs naturreservat i Västerbotten. *Natur i Norr* 24(1): 1-22.

Bergsten, J., Ekerholm, P., Hellqvist, S., Hilszczanski, J., Nilsson, A., Pettersson, R. and Werner, T. 2003: Insekter och spindeldjur från Romelsön. *Natur i Norr* 22(2): 65-87.

Ivarsson, T. 1995: Guldgräshoppa funnen i Västerbotten. *Natur i Norr* 14(1): 16.

Ivarsson, T. 1998: Cikadavårtbitare (Metrioptera roeseli) funnen i Västerbottens skärgård. *Entomologisk Tidskrift* 119: 61-62.

Jonsson, L.J. 2000: *A list of the spiders (Araneae) reported from Sweden.* Opubl. papperskopia.

Palmgren, P. 1974: Die Spinnenfauna Finnlands und Ostfennoskandiens. V. Therididae und Nesticidae. *Fauna Fennica* 26.

Tullgren, A. 1946: *Svensk spindelfauna 3. Egentliga spindlar. Araneae. Fam. 1-4. Salticidae, Thomisidae, Philodromidae och Eusparassidae.* Stockholm. 132 pp.

Författarnas adresser:

Lars Jonsson
Basgränden 45
224 68 Lund
lars.jonsson@mna.hkr.se

Johannes Bergsten
Entomology Department
Natural History Museum
Cromwell Road
SW7 5BD London, U.K.
j.bergsten@nhm.ac.uk